

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 7:41	Minneapolis, MN - 7:58
Brooklyn, NY - 7:33	Miami, FL - 7:36
Chicago, IL - 7:28	Monsey, NY - 7:34
Houston, Texas - 7:42	Montreal, Quebec - 7:41
Johannesburg, S. Africa - 5:30	Passaic, NJ - 7:34
Lakewood/Deal, NJ - 7:33	Toronto, Ontario - 8:00
London, UK - 8:04	Yerushalayim - 6:45
Los Angeles, CA - 7:19	Zurich, Switzerland - 8:17

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת ואתחנן, תשפ"ד

613

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

ונשמרתם מאד לנפשותיכם.

מכאן דרשו דאסור לעשות דבר שיש בו סכנה. ויש לעיין בדבר שמזיק לגוף ואינו הורג, אי עובר.

וע' תוס' שבועות ל"ו דחובל בעצמו בכלל ונשמרתם מאד, ובשם מצפה איתן דגם חבורה בכלל נפש כרש"י סנה' פ"ד ע"ב, וכן ערוה"ש ת"כ מ"ג ו"ח ליקוטי אמרים פי"ג. ומה שהקשו פר"ח במים חיים ושם אריה יו"ד כ"ז מב"ק צ"א ע"ב דמיתה שאני, ע' תו"ת שהוא רק דחוי בגמ'. אבל ערוה"ש תכ"ז ו' כתב משום ולא תשים דמים וכולל נזקין. אך א"כ לכא' לא יהא בו דין חמירא סכנתא מאיסורא ואפילו רוב וס"ס אסור. (מיהו בערוה"ש ת"כ אולי משמע גם משום ונשמרתם).

וע' ס' חסידים תרע"ה משמע ונשמרתם רק במיתה ושם תרע"ו משמע דנזקין אסור מה"ת, ואולי משום לא תשים דמים. (וע' מסל"י פ"ט שהביא הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים, ושוב הביא הפסוק ונשמרתם, ומשמע דבכה"ג עובר על ונשמרתם, אף שהוא רק ענין בריאות).

וע' רמב"ם פ"ו מברכות ה"ב מים אחרונים משום סכנה ולפיכך חייב אדם להזהר בהם ביותר, ובכס"מ משום חמירא סכנתא. ולכא' היינו משום מסמא העינים כמפורש שם הלכה ג'. ומשמע דעובר משום ונשמרתם.

וע' ערובין י"ז ע"ב במחנה פטורים מנט"י לפני הסעודה אבל חייבים במים אחרונים משום שמסמא. וברע"ב שם הוסיף משום חמירא סכנתא

ולענין מים אחרונים ע' פרישה קפ"א ד' (ומקורו כס"מ פ"ו מברכות הט"ז) לענין מים אחרונים לתוך הכלי שהחמירו משום חמירא סכנתא כדאמרו חולין ק"ה ע"ב ששורה על המים רו"ר. וכן פמ"ג קפ"א י'. (וע' יש"ש חולין ח' י' שהרשב"א פסק ספק דרבנן לקולא והרמב"ם החמיר ונראה להחמיר כיון שחמירא סכנתא).

ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים, ונדחת והשתחוית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלוהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים וגו' (ד, יט)

לא מנען מלטעות אחריהם, אלא החליקם בדברי הבליהם.

וכן אצל נח נאמר 'איש צדיק תמים וכו' את האלוקים התהלך נח'. ופירשו ז"ל: צדיק- במעשיו, תמים- בליבו, כדכתיב תמים תהיה עם ה' אלוהיך. ואעפ"כ צ"ל 'את האלוקים התהלך נח'. לימדה אותנו התורה שבכל דרגה שאדם נמצא צריך לחוש שמא דבק בו משהו מע"ז.

וכן נלמד גם את גדלות האדם מתוך הכוחות שבו, משל למלך ששולח את חייליו, למקום המסוכן ביותר שולח את המלומד בתכסיסי המלחמה, ואילו למקום המסוכן פחות שולח את החלש יותר. וא"כ אם ניתנו באדם הכוחות ללחום במצב הקשה שלנו, הרי זה מלמד על גדלות האדם, כאותו חייל ששולחים אותו למקום המסוכן ביותר.

אבן עזרא: אשר חלק - כי יש לכל עם ועם כוכב ידוע ומזל, וכן יש מזל לכל עיר ועיה.

שואל מרן המשגיח הגאון הרב יחזקאל לוינשטיין זצלה"ה: וכי מכך שישנו כוכב לכל אומה יבוא אדם לטעות אחר ע"ז, והרי ההיפך הוא הנכון, דכשיראה זאת יבין שיש מנהיג לבירה שחילק מזל וכוכב לכל אומה ואומה, ומזה צריך להגיע להכרת ה' ולא לע"ז? משל להולך לשמחה ורואה הרבה מסובים שלכל אחד הגישו מנה, האם אינו מביין שיש בעה"ב שמחלק ומסדר הכל?

אלא זה טבעו של האדם, כאשר רואה הוא כח במשהו, כבר עלול הוא לטעות בע"ז. והרי ניתנו כוחות בכוכבים ובמזלות כדי להטעות את הגויים, כמש"כ רש"י: אשר חלק ה'- לאלוהות,

בין הזמנים עם המשגיח בישיבה

המנהג בישיבת מיר ובשאר הישיבות באירופה היה שבתקופת הקייץ היו ראשי הישיבה והמשגיח נוסעים ל'דאטשע' [לנופש], ואילו בחורים תלמידי הישיבה היו נשארים בבית המדרש ללמוד, אך ללא שיעורים מרבני הישיבה. רק בחורים מעטים היו נוסעים לביתם בימי בין הזמנים, בדר"כ אחת למס' שנים.

בשעת תרפ"ו, ככל הנראה כתוצאה מכך שהחל רפיון בישיבות בתקופת בין הזמנים כאשר צוות הישיבה היה בנופש, הודיע מרן המשגיח הגאון הרב ירוחם ליוואוויץ זצלה"ה כי השנה הוא מבטל את נסיעתו והוא ישאר בישיבה עם תלמידיו. באותם ימים במחנות הנופש, היו נפגשים גאוני עולם מכל רחבי אירופה והיו מלבנים ביניהם סוגיות סבוכות בהלכה ודנים בענייני הציבור. ביטול נסיעתו של מרן המשגיח היה צעד מרחיק לכת שגרם טלטלה עזה בישיבה ואף במחוזות נוספים.

על השפעתו של המעשה ניתן ללמוד ממכתב ששלח באותה תקופה בנו של רה"י מרן הגאון הרב אליעזר יהודה פינקל זצלה"ה, הבחור חיים זאב פינקל, שלימים היה משגיח הישיבה הקד', לידידו דוד ליפשיץ:

"הידיעה מאי נסיעת אדמו"ר המשגיח שליט"א לקייטא בתור מחאה על המצב המתהווה בישיבות מהנסיעה לקייטות - באה אלי כהפתעה ממש!! כמדומני שזה אמצעי קיצוני למדי, ויש לדון עד כמה דבר זה עלול להכניס פרק חדש בחיי הישיבות - קצבת ימי חופש רשמיים. זה היה אצלי מעין 'צא ולמד' גדול ממעשיהם של גדולים שהם בבחינת רואה את הנולד."

לקראת בין הזמנים

למחנה ומצפה למשה אימתי יבוא, עומד הוא כאילו ב"פה פעור" ממתין למשה, אזי מתקיים לא ימיש מתוך האוהל גם כשהאוהל איננו.

בבחינה כזו הנהגת ביה"ז, אם הרגשה של חופש, של הפסקה, אזי היא עזיבת התורה וח"ו "יומיים אעזבך". אם בבחינת "יושב ומצפה", אין זה עזיבת התורה.

והנה איתא בירושלמי סוף ברכות, אם תעזבני יום יומיים אעזבך, משל לשנים שיצאו אחד מטבריה ואחד מצפורי, ופגעו זה בזה, לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל, נמצאו רחוקים זה מזה שני מילים, ואפשר שבדוקא נקטו האופן הזה שכל אחד הולך לצד אחר, ונמצא שהוא מפנה את גבו לחברו, וזה אמנם בבחינת "עזיבה", אבל הוא הולך לאחוריו ופניו לחבירו, אין זו "עזיבה", ואז אף דהוא מתרחק מחבירו, אין חבירו מתרחק ממנו.

והדברים מפורשים בירושלמי שם, משל לאשה שהיתה יושבת וממתנת לאיש, כ"ז שהיתה בדעתו להינשא לה היתה יושבת וממתנת לו, כיון שהפליג דעתו ממנה היא הולכת ונישאת לאחר, [ור"ל שכבר אין מועיל לו מה שיחזור ויתן דעתו עליה, ואף מי שעוזב את התורה, התורה עוזבתו, וקשה מאד להחזירה אליו], הרי להדיא כאמור, שהעזיבה היא "הפלטת הדעת ממנה", וכ"ז שהוא יושב ומצפה לה, אע"ג דהוא רחוק ממנה אף היא ממתנת לו, והן הן דברינו, אם הוא בבחינת "יושב ומצפה" לזמן האלול, אין זו עזיבת התורה, והתורה "ממתנת" לו עד שיגיע זמן ההתחזקות באלול.

ומצינו כה"ג ביבמות ל"ד ב' כל ששהתה אחר בעלה י' שנים שוב אינה מתעברת, ואמרו שם באשת רבא, ששהתה י' שנים לאחר מיתת רמב"ח ואעפ"כ נתעברה "אנא דעתאי עלך הוא", הרי שאם דעתה להנשא אין זה הפסק. על הנאמר יששכר חמור גרם רובץ בין המשפטים, שמעתי מבאים ההבדל בין סוס לחמור, סוס כשנח מורידים ממנו את האוכף והוא מתרוצץ להנאתו, משא"כ חמור "רובץ בין המשפטים" עם העול שעל גביו, אינו זורק את העול גם בזמן מנוחתו.

ג) אך יותר מזה תלוי בכוונה ובמטרה, שתהא לשם עליה באלול, וזהו "בכל דרכיך דעהו", וכמו ששנינו (אבות פ"ב מי"ב) וכל מעשיך יהיו לשם שמים.

ובאמת שזה צריך להיות כל מהלך האדם בכל דבר וכמש"כ הרמב"ם פ"ג דעות ה"ב, צריך האדם שיכוין לבו וכל מעשיו כולו לידע את השי"ת בלבד, ויהא שבתו וקומו ודבורו הכל לאמת זה הדבר, כיצד כשישים ויתן או יעשה מלאכה ליטול שכר, לא יהא בלבו לקבוץ ממון בלבד, אלא יעשה דברים הללו כדי שימצא דברים שהגוף צריך להם וכו', ושם ה"ג המנהיג עצמו על פי הרפואה וכו' ישים על לבו שיהא גופו שלם וחזק כדי שתהיה נפשו ישרה לדעת את ה', שאי אפשר שיבין וישתכלל בחכמות והוא רעב וחולה, או אחד מאיבריו כואב וכו', נמצא המהלך בדרך זו כל ימיו עובד את ה' תמיד אפילו בשעה שנושא ונותן ואפילו בשעה שבועל מפני שמחשבתו בכל כדי שימצא צרכיו עד שיהיה גופו שלם לעבוד את ה', ואפילו בשעה שהוא ישן אם ישן לדעת כדי שתנוח דעתו עליו וינוח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה, נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא, ועל ענין זה צוו חכמים ואמרו וכל מעשיך יהיו לשם שמים והוא שאמר שלמה בחכמתו בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך:

א) עומדים אנו לפני בין הזמנים, יש מערערים על מושג זה, וכי יתכן לסגור ישיבה למשך שלשה שבועות. וכבר התריע המהר"ל בס' דרוש על התורה עמ' מ"ו, על ימי בין הזמנים "אם הראשונים הנהיגו היה זה לכמה סיבות עצמיות לתורה כידוע, אך עתה אין הדבר כן, כ"א להסרת התורה לקיים אם תעזבני יום יומיים אעזבך, [רש"י דברים י"א י"ג], וע"י ביטול זה מרגילים עצמן לשחוק וקלות ראש וזולתן מדברים המגונים".

אך הנסיון בזמנינו מוכיח כי "ביטולה זהו קיומה". ואמנם צדקו דבר מהר"ל בזמנו, ע"פ דרגת לומדי התורה אז. בתקופתו היתה הדרך להגביר היצר הטוב על יצה"ר, כמש"כ מהר"ל שם "אבל הדרך שהוא טוב וישר לפני האלקים ללמוד בכל יום ויום בלי הפסק כלל כנאמר (משלי ח') לשקוד על דלתותי יום יום". לפי דרגותינו היום, הדברים הם להיפך, בין הזמנים נדרש מאד כדי להגביר חיל ולהוסיף כח ללימוד של כל השנה, [ואכן בישיבות שאינן נוהגות ביה"ז יש בהם שגם שלשה שבועות אלו לקויים הם, והאלול יש בו רפיון גדול], והכלל שלימדונו רבותינו הוא כי יש לאדם להכיר את היצה"ר שלו, ולהגביר את יצרו הטוב על היצה"ר שלו, ואין תועלת להגביר את יצרו הטוב על היצה"ר שהיה קיים לפני דורות, ובאותם מהלכים שהיו מועילים אז, כיון שהיצה"ר שבימינו פועל באופן לגמרי, וצריך להלחם בו עם הכלים המועילים נגדו, [וכפי המשל הידוע בשם החזו"א, שהגנרל הותיק שבא להלחם במלחמה השניה באותם הכלים ובאותם הדרכים שנלחם בהם במלחמה הקודמת וניצח בה, ודאי ינוצח].

בזמנינו ולפי כוחותינו, כוחות הגוף וכחות הנפש שלנו, ימי בין הזמנים נצרכים מאד, ויש בהם כדי לחזק את לימוד התורה של כל ימות השנה.

ב) אך כ"ז לא בכל ענין, אלא הדבר תלוי באופן ההנהגה בימי בין הזמנים. אפשר לערוך בין הזמנים בשני אופנים, יכול הוא חלילה להיות ימי רפיון בתורה וביר"ש, אם תעזבני יום יומיים אעזבך [רש"י דברים י"א י"ג], ויכול הוא להיות הכנה לחיזוק של אלול, וההבדל הוא בכוונה ובאופן ההנהגה של ימי בי הזמנים.

אמרו חז"ל (יומא עו א) לחם אבירים אכל איש, זה יהושע שירד לו מן כנגד כל ישראל, ופירש"י שהמתין משה ליהושע ארבעים יום לירידתו מהר סיני, ואז ירד לו מן ושמעתי מאאמור"ר זצ"ל שביאר למה היה לו ליהושע להתמתין לרגלי ההר למה לא המתין לו במחנה, וביאר אאמור"ר כי כל זה כדי שלא להפסיד את משה אפילו שעה מועטת כדי הליכתו מן ההר אל המחנה, ושאל וכי היה צריך כל כך הרבה מן, וביאר שברגע שפרש מן הכלל לא קיבל בזכות הכלל, והיה צריך זכות עצמית וזהו ירד לו מן כנגד כל ישראל, והדגיש אאמור"ר כי יהושע הרי לא ידע שירד לו שם מן, אלא עשה במסירות נפש ובלבד לקיים לא ימוש מתוך האוהל שעה אחת, ע"כ דבריו, (ועי' שיחות מוסר מאמר נ"ב).

ועדיין צריך ביאור כי למה לו להתמתין לו כל מ' יום, והרי ידע שמה עתיד לשהות בהר מ' יום (עי' רש"י על הפסוק כי בושש משה), א"כ היה יכול לחזור למחנה ולקראת סוף מ' יום ללכת לשם, לקבל פני משה. והביאור הוא, ביהושע נאמר לא ימוש מתוך האוהל, אין זאת מעלה בעלמא אלא זאת היתה הגדרת מהותו, איך אפשר לקיים "לא ימוש מתוך האוהל", כשהאוהל איננו. משה עלה למרום, אם יהושע יישאר במחנה יוצא הוא מתוך האוהל, ורק אם הוא יושב מחוץ

בלבות זמן על עיתות מנוחה ושינה, מה שנחוץ לו לפי טבעו, כדי שיהי' אח"כ דעתו צלולה עליו ביותר להבין ולהשכיל בעומק הענין.

ה) גם הדבר תלוי באופן הנהגת ביה"ז. שכן אף אם עושים הכל בכוונה ראויה, יש כאן נזק גדול של הפסק בעבודת האדם, וכמו שביאר אאמו"ר זצ"ל בשיחות מוסר מאמר ס"ט, בא וראה כיצד נהג רבי עקיבא בשובו לביתו לאחר י"ב שנה שלמד תורה לפני ר' אליעזר ור' יהושע, "שמע מאחורי ביתו דקאמר לה חד רשע לדביתהו וכו', אמרה לי' אי צאית לדילי ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא, אמר ר' עקיבא הואיל ויהבה לי רשות איהדר לאחורי, הדר אזל הוה תרתי סרי שנין אחרנייתא". (נדדים נ א'). וקשין הדברים להולמם, לאחר פרידה של י"ב שנה מאשתו שעזבה חיי עושר והלכה אחריו בעוני ובמצוקה, למה לא נכנס לרגע קט לשמח את לבה, והרי כבר נודע לו שלא תעכבנו מלחזור לתורתו עוד י"ב שנה, ואיה הכרת הטוב. (כפי שאמר ר"ע אח"כ "שלי ושלכם שלה הוא"). אלא על כרחין אנו צריכים לומר, כי ידוע ידע ר' עקיבא את הסכנה הכרוכה בכניסה הביתה, ואפי' יכנס לרגע אחד בלבד, מי יודע אם יוכל להמשיך באותה מדה שהיתה בו כל י"ב שנה, כי הפסק כל דהו גורם לירידה. וידוע מה שביאר אאמו"ר זצ"ל (שיחות מוסר מאמר צ') בטעם שלא נכנס ר"ע לביתו, כי אינו דומה דבר שלם לשני חצאים של אותו דבר, ואף שכ"ד שנה הם י"ב ועוד י"ב, מ"מ כ"ד שנה הם מציאות אחרת לגמרי, ואין ב' פעמים י"ב שנים לכ"ד, ומה שזכר ר"ע ע"י כ"ד שנה, לא היה זוכה ע"י י"ב ועוד י"ב, ולפיכך אם היה נכנס את לשעה מועטת, לא היה זה כ"ד שנה, אלא י"ב ועוד י"ב.

וכה המשילו למי שמחמם כלי עם מים וקודם שרתחו המים הורידו מעל האש, ושוב עשה כן למחר, ובימים שאח"כ שאעפ"כ שהשקיע כל כך הרבה כח וחום, לא עשה ולא כלום, בגלל ההפסקות שבאמצע.

ויש למצוא לזה דרכים. ע"י קביעת עיתים לתורה בזמן זה, שזה אמור שלא יהא הפסק (ומלבד שבאמת אין היתר של ביטול תורה יותר מהזמן הנצרך), וכבר קבעו רבותינו ראשי הישיבות שכ"א ישתדל לפחות ללמוד ארבעה שעות ביום.

וכן כדאי מאד שיהא עסוק בתורה גם בשאר הזמן לדבר בלימוד וכו', וע"ז אינו בבחינת עוזב התורה, אם תעזבני יום וכו' [רש"י דברים י"א ג], כל שדעתו ע"ז אין זו עזיבה.

ועי"ז יהא בין הזמנים בבחינת הכנה לימי האלול.

ונראה ממש"כ הרמב"ם "נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא", דאין השינה וכו' הכשר לעבודת ה' אלא שהיא עצמה עבודת ה', ועי' במאירי בפתיחה.

והאריך בזה הרמב"ם בח' פרקים פ"ה וז"ל: צריך לאדם שישעבד כחות נפשו כולם לפי הדעת, כפי מה שהקדמנו בפרק שלפני זה, וישים לנגד עיניו תמיד תכלית אחת, והיא השגת השם יתברך כפי יכולת האדם לדעת אותו, וישים פעולותיו כולן, תנועותיו, מנוחותיו וכל דבריו, מביאים לזו התכלית, עד שלא יהיה בפעולותיו דבר מפועל ההבל, רצוני לומר, פועל שלא יביא אל זאת התכלית, והמשל בו, שישים הכונה באכילתו, בשתייתו, משגלו, שנתו, יקיצתו, תנועתו ומנוחותו בבריאות גופו לבד, והכונה בבריאות גופו, שתמצא הנפש כליה בריאים ושלמים לקנות החכמות ולקנות מעלות המדות ומעלות השכליות, עד שיגיע לתכלית ההיא, ועל זה ההיקש לא תהיה אז כוונתו אל ההנאה לבד עד שיבחר מן המזון והמשתה הערב, וכן בשאר ההנהגות, אבל יכון אל המועיל, וכשיזדמן שיהיה ערב יהיה וכשיזדמן - שיהיה בלתי ערב - יהיה, או יכון אל הערב על דבר חכמת הרפואה כמי שחלשה תאוותו למאכל - יעוררה במזונות המתובלים הערבים שנפש האדם מתאוה להם. וכן מי שהתעוררה עליו מרה שחורה - יסירה בשמיעת הנגונים, במיני זמר, בטיול הגנות, בבניינים הנאים, חברת הצורות היפות וכיוצא בהם ממה שירחיב הנפש ויסיר חולי המרה השחורה ממנו. והכוונה בכל זה שיבריא גופו ותכלית הכוונה בבריאות גופו לקנות חכמה, וכן כשיתעסק לקנות ממון, תהיה תכלית כוונתו בקבוצו שיוציאו במעלות ושימציאיהו לחושי גופו ולהמשיך מציאותו עד שישגי וידע מהשם יתברך מה שאפשר לדעתו:

ועי' בדרך ה' ח"א פ"ד אות ג' ואילך, ושם אות ז' שזו ג"כ בצרכי הגוף אם הם נעשים לצורך עבודת בוראו, הנה בהם עצמם קונה השלימות כדרך שקונה במעשה המצוות כולן, כי גם זה מצוה עלינו לשמור את גופנו בהכנה הגונה שנוכל לעבוד בו את בוראנו וכו'.

ובפלא יועץ אות ט' טיול כ' כי גם זה יצר הוא באנוש וכו' וקצת מצוה לטייל יש כגון שהוא חולה בחולי המרה השחורה, או שהוא עצוב ולבו אטום, יוכל לטייל פעם ביובל, עם ב' או ג' אנשים וכו' כפי שיהא לבו רחב, ומיד יקרא בתורה, יוכל להבין ולהשתדל ולעבוד את בוראו עבודה שלימה בהיותו בריא וכו'.

ד) ואם זה הוא בכל צרכי הגוף, על אחת כו"כ בימי בין הזמנים אשר יש כאן ביטול תורה, ורק שזהו קיומה, וצריך לעשות הכל בכוונה להתחזק בימי האלול הבאים עלינו לטובה.

והנה ב' מצות בת"ת, לימוד התורה, הנלמד ממה שנאמר והגית וגו', וידיעת התורה, ונלמד ממה שנאמר ושננתם וגו'. לימוד התורה, להיות עסוק בתורת ה' ואפילו בפסוק אחד. ידיעת התורה, לדעת תורת ה', מהות ושננתם, שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך, שאם ישאלך אדם דבר, אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד (קדושין ל' א') ויש לדון כשיש סתירה ביניהם, מה קודם, וראיתי באור ישראל סי' כ"ז, כי לצורך ידיעת התורה ויכולת הלימוד, הותר ביטול הזמן, כגון לילך מעיר לעיר לחפש אחר רב גדול, לקבל ממנו דרכי העיון והלימוד, וכן לבלות זמן על עיתות מנוחה ושינה, מה שנחוץ לו לפי טבעו, שיהי' אח"כ דעתו צלולה עליו ביותר להבין ולהשכיל בעומק הענין, אשר כל זה לא היה ענין למצוות לימוד התורה, יעו"ש והיינו שידיעת התורה [בשני המובנים הנ"ל] דוחה מצות לימוד התורה.

נמצא שאם נצרך ימי ביה"ז כדי להוסיף כח העיון ולהגיע ליותר ידיעת התורה, הרי נדחה לימוד התורה, וכמש"כ הגרי"ס, שמותר

This Week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

Rejoicing in Hashem's Providence

Harav Hagaon Binyomin Cohen shlita

This parshah contains the passage beginning “Shema Yisrael,” which includes the mitzvah of mezuzah: וּקְרַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בְּיַתְדֵי וּבְשַׁעְרֵיךָ. This mitzvah applies to a person who owns a house, not to someone who merely borrowed one or is otherwise living in a place that's not his. R' Akiva Eiger (Teshuvos, siman 9) says a chiddush din: If a person buys a house that already has a mezuzah on the door, he still makes a berachah, because for this owner it is a new mitzvah. (Practically, we don't pasken the halachah according to this view.)

The Mishmeres Chaim poses a question regarding R' Akiva Eiger's ruling: Why is mezuzah different from the mitzvah of maakeh? If a person buys a house that already has a fenced-in roof, he doesn't make a berachah!

The answer is that there's a fundamental difference between the mitzvah of mezuzah and the mitzvah of maakeh. The mitzvah of maakeh requires that a person not have a dangerous roof on his property, so if you buy a house that already has a fenced-in roof, there's no obligation to put up a fence, just as a person who buys a house without a roof would not be obligated to do this mitzvah. The mitzvah of mezuzah, in contrast, is an ongoing obligation. Therefore, even if there is already a mezuzah on the door, the new owner is still obligated to put up his own mezuzah.

The Rambam (Hilchos Mezuzah 7:13) explains the mitzvah of mezuzah in more detail:

חייב האדם להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו ויעור עולמו ושגיותו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, ושיעור צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים, אמרו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שהרי יש לו מזכירי רבים והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא שנאמר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם.

The mitzvah of mezuzah is a constant mitzvah, says the Rambam, and every time you enter and exit, the mezuzah enables you to come in contact with the words “Shema Yisrael,” which reflect yichud Hashem, and you are also reminded of your love for Hashem, as the mezuzah also contains the words אֶלֶיקָיִךָ אֵת ה' וְאֶהְבֵּתָ אֵת ה'. And then, continues the Rambam, you awaken from your slumber and your preoccupation with fleeting trivialities, and realize that the only thing that lasts forever is knowledge of Hashem and closeness to Him. This brings a person back to his senses, and sets him on the straight path, as Chazal teach that one who wears tefillin and tzitzis and has a mezuzah on his door is assured that he will not sin, since he has many reminders, in the form of malachim who save him from sin, as the passuk says חֲנֹה מְלָאכֵי ה' סְבִיב לִירְאָיו.

A person might think, “If only I had a personal, constant reminder that would help me stay focused throughout the day.” The good news is that yes, you do have such a reminder! Hashem gives us malachei rachamim, in the form of the mitzvah of mezuzah, to wake us up and help us stay focused. We should be zocheh to understand and appreciate this amazing mitzvah of mezuzah.

A Sheep Among Seventy Wolves

This Shabbos is Shabbos Nachamu, and the Maharil writes that this Shabbos a person should be joyful and trust in the coming of Moshiach: וישמחו כל העם ויבטחו לנחמת ביאת הגואל. R' Yerucham Olshin quotes R' Shach's explanation of the following passuk in Parshas Ki Sisa: וַיֹּאמֶר ה' הִנֵּה אֲנִי כֹרֵת בְּרִית וְנִסִּים נִגְדוּ כָּל עַמְךָ אֲעֲשֶׂה נִסְלֹאת אֲשֶׁר לֹא נִבְרָאוּ בְּכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הַגּוֹיִם. To which miracles was Hashem referring when He declared that He would perform unprecedented niflaos for Klal Yisrael? R' Shach explained that this refers to Klal Yisrael's enduring existence after so many years of galus. Chazal compare us to a sheep among seventy wolves, far outnumbered by aggressive predators whose nature is to devour it. So too, the nature of the nations — all the nations — is to destroy Klal Yisrael, as Chazal say that the halachah is that Eisav hates Yaakov. Similarly, Chazal teach that the name “Sinai” implies that sinah came down to the world, meaning that the nations hate Klal Yisrael because we received the Torah.

Yet Hakadosh Baruch Hu prevents those wolves from devouring Klal Yisrael, and that is by far the greatest miracle of all. Indeed, R' Yaakov Emden observes that even greater than the nissim of Yetzias Mitzrayim is the miracle that Klal Yisrael is still around, and also that our Torah Shebichsav is not missing even one os or nekudah. This is a manifestation of the special hashgachah pratis that Hakadosh Baruch Hu exhibits on behalf of Klal Yisrael.

Perhaps this explains why it is specifically on this Shabbos that we are supposed to be joyful in our bitachon that Moshiach will come, as Shabbos itself is a sign and a bond between us and Hakadosh Baruch Hu that we are the am segulah. The very fact that we're still around to keep Shabbos and perpetuate this os, even as we're surrounded by seventy wolves, is reason to rejoice, as we strengthen our emunah in the geulah sheleimah.

Klal Yisrael is currently in a situation where we see clearly that עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם. In the zechus of our chizuk in emunah and bitachon, may we all see the geulah speedily.

Gut Shabbos.